

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

Målselv kommune
Kommunehuset
9321 Moen

09.10.2012

Høringsuttalelse til kommunedelens arealdel for Målselv kommune

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at Målselv kommune har kommunedelens arealdel ute på 2.gangshøring og ønsker å komme med følgende innspill.

Målselv kommune er en villmarkskommune med særegne kvaliteter hva gjelder variert og vakker natur som bidrar til verdifulle naturopplevelser for allmennheten. Naturen og friluftsmulighetene i kommunen gagnar både omdømme, bolyst, reiselivsnæring, folkehelse og livskvaliteten til folk flest. Dette er svært viktig å ivareta gjennom kommuneplanens arealdel.

Friluftsliv og folkehelse

Folkehelseperspektivet er et viktig overordnet mål som må gå som en rød tråd gjennom alle planer i kommunen, på tvers av sektorer. Det er mange faktorer som påvirker folkehelsen, men FNF Troms ønsker å særlig trekke fram to ting: sosial kapital (inkludering, nettverk, tillit) og fysisk aktivitet kombinert med naturopplevelser.

FNF Troms ønsker å understreke hvilken viktig rolle friluftslivet bidrar med i folkehelsesammenheng. Friluftsliv er landets største enkeltkilde til fysisk aktivitet og 90 % av Norges befolkning deltar i løpet av året. Friluftsliv er førstevalget for de som ønsker å komme i form, de innaktives foretrukne aktivitet, har lave investeringskostnader, er lavterskel og sosialt utjevne. Friluftslivet favner bredt og fanger ofte opp de som detter utenfor konkurransebasert aktivitet, samt er en aktivitet hvor nettverk dannes og styrkes. Friluftsliv har dokumentert positiv effekt på fysisk og psykisk helse, og flere forskningsrapporter viser at naturopplevelser kombinert med fysisk aktivitet er blant de viktigste faktorene for vår totale helsetilstand. FNF Troms mener dette burde ligge til grunn for å aktivt ivareta og tilrettelegge for friluftsliv gjennom arealdelen.

Boligbygging

Om boligbygging står det at: *"Boområdene er valgt med tanke på trygge og gode grunnforhold, utsikt og solgang, og er i tilknytning til etablert eller planlagt infrastruktur som gang- og sykkelveger og kommunale tjenestetilbud"*. FNF Troms synes det er meget positivt at boområdene planlegges i nær sammenheng med gang- og sykkelveier. Dette er avgjørende både med tanke på sikkerhet, trivsel og folkehelse. FNF foreslår at også stier og løyper tas med som et konkret punkt det burde tas hensyn til ved boligutbygging. Å sikre grønne korridorer, "100-meterskoger", stier til "landsbyfjell", barnetråkk osv er essensielt for å tilrettelegge for at folk flest naturlig tar aktive valg

FNF Troms, Fylkeshuset, Pb. 6105, 9291 Tromsø
Tlf: 776 42131 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for natur- og friluftorganisasjoner i Troms og representerer over 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening.

i hverdagen. God helse skapes i skjæringspunktet mellom enkeltindividets frie valg og samfunnets innsats for å tilrettelegge slik at de sunne og helsefremmende valgene blir de enkle og naturlige. Dersom et grøntområde ligger lenger unna enn 500 meter fra boligen synker aktiviteten med nærmere 60 %. Vi vil også presisere at turstier/turløyper er den anleggstypen den norske befolkningen bruker mest. Dette er langt hyppigere brukt enn for eksempel helsestudio og idrettshaller. En sti- og løypesatsing vil bidra til å øke andelen fysisk aktive og samtidig redusere sosiale ulikheter.

FNF Troms er kjent med at Målselv kommune har gjort en kartlegging over barnetråkk. Dette er meget positivt og vi håper kunnskapen blir benyttet aktivt i arealplanleggingen. Vi vil også minne om at det sannsynligvis gjenstår stier og løyper som ikke enda er registrert, og vi ber om at dette tas høyde for og undersøkes før eventuelle utbygginger. FNF Troms er også positiv til at infrastrukturen knytt til boligområdene flere steder tåler fortetning. I budsjettmeldingen for 2013 foreslås det også at regjeringen skal satse på å utvikle mer konsentrerte tettsteder av hensyn til arealbruk og transport. FNF synes dette er positivt, men minner om at ivaretagelse av og tilrettelegging for grøntområder og nærturstier i disse områdene blir ekstra viktig å ta hensyn til. FNF Troms oppfordrer Målselv kommune til å utarbeide en sti- og løypeplan som skal sikre forvaltningen av eksisterende turløper, kartlegge behovet for nye løyper og sørge for etablering av disse.

FNF Troms anbefaler også å bevare, eller å tilrettelegge møteplasser i friluft i både gamle og nye boligområder. Dette er et effektivt og nyttig virkemiddel for å kombinere fysisk aktivitet, naturopplevelser og sosiale nettverk. FNF Troms vil understreke viktigheten av å ivareta grøntområder i nærhet til barnehager og skoler slik at disse kan benyttes aktivt til turer, lek og friluftsliv og uteaktivitet i undervisningssammenheng. Disse områdene burde båndlegges gjennom arealdelen. Vi anbefaler at det tilrettelegges for mer friluftsliv og uteaktivitet i undervisningssammenheng i både skole og barnehager i Målselv. Midt-Troms friluftsråd er en naturlig samarbeidspartner på dette feltet.

FNF Troms oppfordrer til at eksisterende bekker skal bevares så nært opptil sin naturlige form som mulig. Bekkelukning bør ikke tillates og lukkede vannveier bør åpnes i den grad det er praktisk gjennomførbart. Vi minner også om viktigheten av å ivareta 100-metersbeltet ved sjø og vassdrag for allmennheten og biologisk mangfold.

Samferdsel

FNF Troms er svært positive til at det er planlagt omfattende utbygging av gang- og sykkelveier. Dette er et av de mest effektive grepene innen samferdselssektoren for å løfte trivsel og folkehelse. I tillegg til å være helsefremmende er det også miljøvennlig og fører til tryggere nærmiljø. FNF Troms anbefaler å legge særlig vekt på trygge skoleveier slik at barn og unge kan gå og sykle til skolen, samt å tilrettelegge for sykkelparkeringer. Det samme gjelder for barnehager. Arbeidet med utbygging av turveier for friluftsliv må ses i sammenheng med anlegging av gang- og sykkelveier for transport. Dersom de rette løsningene velges og utformingen gjøres med høy kvalitet, kan slike strukturer også benyttes til friluftsliv. FNF Troms deltar gjerne i et videre samarbeid. Vi ønsker også å understreke behovet for utfartsparkeringer ved viktige friluftsområder, samt vedlikehold og brøyting av disse. En god plan for å drifte og vedlikeholde gang- og sykkelveiene, særlig vinterstid, er nødvendig, da en ser at dette kan være utfordrende mange steder og at for eksempel mangelfull brøyting ofte resulterer i redusert aktivitet.

Friluftsområder

Målselv har to statlig sikrede friluftsområder, Vika og Målsnes. Friluftslivsområdene må tilrettelegges og driftes slik at de framstår som attraktive områder til bruk for hele befolkningen.

For å møte folkehelseutfordringene trengs det økte økonomiske virkemidler i hele tiltakskjeden: sikring, tilrettelegging, forvaltning og drift, informasjon og aktivitetstiltak.

FNF Troms mener det er viktig at kommunen har minimum et friluftsområde som er tilgjengelig for alle gjennom universell utforming. Det er viktig å planlegge for god framkommelighet og muligheter for parkering ved friluftsområder generelt. Vi vil også understreke at "alle" nødvendigvis ikke må ha tilgang på alt. De aller fleste har behov for utfordringer i ulik grad og urørt natur er også en form for tilrettelegging. God, differensiert tilrettelegging må formes gjennom strategisk planlegging.

Vi vil minne om at den pågående kartleggingen av friluftsområder bør legges til grunn for arealplanleggingen og at viktige friluftsområder vises i arealplankartet. FNF Troms synes det er positivt at Målselv har et eget temakart for friluftsliv. Vi er ikke kjent med hvorvidt den pågående verdivurderingene for friluftsområder har lagt grunnlaget for dette kartet. Kartet viser ulike kategorier av friluftsområder, blant annet særlige kvalitetsområder. FNF Troms er nysgjerrig på om disse sammenfaller med områdene som er kategorisert som svært viktige friluftsområder (A) i kartleggingen som er en del av Troms fylkeskommune sitt prosjekt. Vi mener at kartet fra friluftskartleggingen også er nødvendig å ha med i arealdelen. Resultatene kan benyttes i arealplanlegging, men også i kobling med reiselivet, regionale/kommunale sti- og løypeplan og tilgjengeliggjøres for folk i kommunen slik at de blir bedre kjent med sine områder og friluftsmuligheter. Dette er informasjon som er altfor verdifull til å havne i en skuff. Vi vil også understreke at videre detaljkartlegginger er en viktig oppfølging i enkelte områder.

FNF Troms gjør også oppmerksom på at en bør være varsom med graden av hyttebygging slik at den ikke går ut over viktige natur- og friluftsområder. Målselv er en populær hyttekommune, og det blir da særlig viktig å være oppmerksomme på sumvirkninger i forhold til både tidligere og framtidige utbygninger.

Å ivareta naturen og friluftsmulighetene/ -områdene er avgjørende for at Målselv skal kunne oppfylle sitt mål om å være ledende i Nord-Norge på opplevelsesbasert turisme, spesielt innen kultur- og naturopplevelser. FNF Troms synes dette er en storartet målsetning og en flott måte å kombinere natur, bolyst og næringsutvikling.

Inngrepsfri natur

Målselv kommune forvalter store og verdifulle naturområder; vernede områder og inngrepsfri natur. Målselv er den kommunen i Troms med mest villmarkspregede områder. I løpet av de siste 20 årene har Målselv tapt ca 7 km² villmarkspregede områder, men dette var hovedsakelig i løpet av den første tiårsperioden. FNF Troms synes det er positivt at områdene har blitt bevart i den senere tid. Ifølge Direktoratet for Naturforvaltning forsvinner det aller mest inngrepsfri natur i Nord-Norge, noe som gir oss et særlig ansvar for å ta godt vare på de gjenværende områdene. FNF Troms foreslår at områdene med inngrepsfri natur (især villmarkspregede områder), i likhet med de vernede områdene, vises som hensynssoner på arealplankartet. Dette er ønskelig da det er en del av den nasjonale miljøpolitikken å bevare inngrepsfri natur (Storingsproposisjon 1 S (2009-2010)), verdifulle landskap, vann og vassdrag og viktige områder for biologisk mangfold og friluftsliv. Vi vet at INON-områder ikke er juridisk bindende å bevare, men vi tror det vil lette saksbehandlingen i kommunen at områder som er særlig viktig å ivareta er tydelig definert.

Energi og klima

FNF Troms er positive til at det blir foretatt en systematisk tilrettelegging for myke trafikanter i senterområdene som vil kunne redusere privatbilismen, samt at dere vil fokuseres på de gode møteplasser. FNF Troms ønsker å gjøre oppmerksom på at det i Troms er svært mange søknader om småkraftutbygging inne hos NVE, per i dag 77. I Målselv kommune er det i dag to

småkraftsøknader inne. Det er viktig å se på sumvirkningene av eventuelle utbygginger og sørge for at de ikke går ut over viktige natur og friluftsområder, samt å ha et bevisst forhold til i hvilken grad ny energi erstatter ikke fornybar energi, eller hovedsakelig blir et ledd i lavere strømpriser og økt forbruk. FNF Troms har tillit til at kommunen er oppmerksom på feltet, bidrar til et godt kunnskapsgrunnlag og er pådriver for at eventuelle utbygginger gjøres på en helhetlig og miljøvennlig måte som ikke går på bekostning av verdifulle områder for natur, friluftsliv, biologisk mangfold og gode opplevelser for folk flest. FNF Troms vil anbefale at det i tiden fremover hovedsakelig satses på energisparende og energieffektiviserende tiltak i Målselv.

Vi tar gjerne mot henvendelser fra kommunen i saker og områder som berører våre medlemmers interesser.

FNF Troms ønsker Målselv kommune lykke til i arbeidet med å ferdigstille kommuneplanens arealdel.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms fylkeskommune